

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: GAZI
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ***

**FACTORS AFFECTING SOCIAL STUDIES TEACHING
PROGRAM PREFERENCES: THE CASE OF GAZI
UNIVERSITY**

Ömer TÜRKSEVER   **

Özet

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin üniversite ve öğretmenlik programını tercihlerini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla fenomenolojik desenle yürütülmüş nitel bir çalışmadır. Çalışmaya 35 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin Gazi Üniversitesi'ni tercih etme nedenleri incelendiğinde, en baskın faktörlerin kurumun itibarı ve prestiji olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%34'ü) fakültenin "en iyi eğitim fakültesi" olduğu algısını ve zengin öğretim üyesi kadrosunu vurgulamıştır. Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%29'u) ise Gazi Üniversitesi'nin köklü bir kurum olmasını tercih sebebi olarak belirtmiştir. Katılımcıların beşte biri olan %20'lik kesimin tercih nedeni ise, yaşadığı şehirde (Ankara'da) bulunmasıdır. Bu durum, ailevi bağlar ve ekonomik kaygıların belirleyiciliğine işaret etmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programının tercih edilme nedenleri ise bir ikilem sunmaktadır: En yüksek oran olan %37, programın karma disiplin yapısından (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık gibi birçok alanı barındırması) dolayı bilinçli olarak seçtiğini göstermektedir. Ancak, katılımcıların büyük bir oranı (%34) tercih nedenini, sınav puanının bu bölüme

* DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19368113>

turnitin.com tarafından taranmıştır. *Creative Commons* lisansı altındadır.

Araştırma Makalesi: Geliş tarihi: 02.12.2025 Kabul tarihi: 30.03.2026

Atıf Bilgisi / Reference Information: Türksever, Ö. (2026). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı Tercihlerini Etkileyen Faktörler: Gazi Üniversitesi Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 18 /1, s. 73-98.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Ankara / TÜRKİYE omer.turksever@gazi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1855-391X>

yetmesi şeklinde açıklamıştır. Öğrencilerin %66'sı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği yerine kişisel ilgi duyduğu farklı bölümleri (Hukuk, Psikoloji, diğer öğretmenlik programları vb.) tercih edeceğini belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerin beşte biri (%20'si), atanma oranları daha yüksek olan Türkçe veya Okul Öncesi Öğretmenliği gibi bölümlere yöneleceğini söyleyerek iş bulma kaygısını dile getirmiştir. Bu durum öğrencilerin tercihlerinde üniversitenin sahip olduğu akademik özellik kadar yaşanan şehir, sınav puanı, iş kaygısının da etkili olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, Öğretmen adayları, Tercih nedenleri, Gazi Üniversitesi.

Abstract

This research is a qualitative study conducted using a phenomenological design to examine the factors influencing university and department choices of first-year Social Studies Teacher Training students at Gazi University's Faculty of Education. Thirty-five students participated in the study. When examining reasons for choosing Gazi University, the most dominant factors were the institution's reputation and prestige. Approximately one-third of participants (34%) emphasized the perception that the faculty is the "best education faculty" and highlighted its distinguished teaching staff. Another third of participants (29%) cited Gazi University's established institutional history as their reason for choice. For one-fifth of participants (20%), the primary reason was the university's location in their city (Ankara), indicating the determining influence of family ties and economic considerations. The reasons for choosing the Social Studies Teacher Training program present a paradox: the highest percentage (37%) indicates conscious selection due to the program's interdisciplinary structure encompassing multiple fields such as History, Geography, and Civics. However, a significant proportion of participants (34%) explained their choice simply as their exam score being sufficient for admission to this department. Sixty-six percent of students indicated they would prefer different departments of personal interest (Law, Psychology, other teacher training programs, etc.) instead of social studies teaching. Furthermore, one-fifth of students (20%) expressed employment concerns, stating they would opt for departments with higher placement rates, such as Turkish Language or Preschool Education. These findings suggest that student preferences are influenced not only by the university's academic qualities but also by factors such as geographic location, exam scores, and employment prospects. The study contributes to understanding the complex decision-making processes of prospective teachers and provides insights for educational policy development.

Keywords: Social studies education, Prospective teachers, Choice factors, Gazi University.

Giriş

Meslek, bireyin kimliğinin temel unsurlarından biridir. Bireyin toplumda saygı görmesini, sosyal ilişkiler kurmasını, toplumsal bir konum edinmesini ve işe yararlık duygusunu deneyimlemesini sağlayan önemli bir yaşam alanıdır (Kuzgun, 2000). Bireyin kendine uygun bir meslek seçmesi ve bu mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmesi hem kendi mutluluğunu hem de toplumsal refahı artırıcı bir etkiye sahiptir (Bozdoğan, Aydın, & Yıldırım, 2007). Meslek seçimi; gelir, statü, çevre, yetenek, olanaklar ve kişilik gibi birçok değişkenin etkisi altındadır. Özellikle bireyin kişiliği ile uyumlu bir meslek seçimi yapması, işini severek yapmasında kritik bir rol oynar. Kişilik ile mesleki yönelim arasındaki ilişki tüm meslekler için geçerli olsa da özellikle çalışma konusu ve uygulama koşulları açısından “kendini adamayı” gerektiren mesleklerde bu ilişki daha belirgin olduğu söylenebilir. Eğitimin en önemli üç aktörü öğretmen, öğrenci ve bilgidir. Tarihsel süreç boyunca, eğitimin hedeflerine ulaşılmasında öğretmenin rolü en çok vurgulanan ve en etkili unsur olmuştur. Öğretmen; öğrenme ortamını tasarlamak, öğretim faaliyetlerini yürütmek, öğrencilerin sosyolojik, psikolojik, fizyolojik ve zihinsel gelişimlerini desteklemek gibi çok yönlü sorumluluklar üstlenir. Eğitimde bu denli merkezi bir yere sahip olan öğretmenlerin, ülkelerin kaderinde de kritik bir rol oynadığı açıktır. Nitekim bir ülkenin geleceğinin mimarları öğretmenlerdir. Bu bağlamda, üstlenilen sorumluluk, toplumsal beklentiler ve kazanılması gereken nitelikler dikkate alındığında, öğretmenliğin herkes tarafından yapılamayacak özel bir meslek olduğu söylenebilir. Öğretmenliğin sevgi ve gönül işi olması, diğer yandan toplumların gelişiminde belirleyici bir etkiye sahip olması nedeniyle, bireylerin öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri büyük önem taşımaktadır. Nitelikli öğretmenlerin yetişmesi ise doğrudan eğitim fakültelerinin kalitesine ve sundukları imkânlarla bağlıdır. Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin kökenleri, Osmanlı İmparatorluğu’nda modern anlamda öğretmen yetiştirmek amacıyla 16 Mart 1848’de kurulan Darülmualimin’e kadar uzanmaktadır (Akyüz, 2022). Bu kurum, geleneksel eğitimden modern öğretmen eğitimine geçişin ilk adımı olarak kabul edilmektedir. Cumhuriyet’in ilanından sonra öğretmen yetiştirme, devletin temel politikalarından biri haline gelmiş ve Köy Enstitüleri gibi dünya eğitim tarihinde özgün bir yere sahip, pragmatist ve dönüştürücü bir model uygulanmaya çalışıldığı söylenebilir. 1981 yılında Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) kurulması ve öğretmen yetiştirme sorumluluğunun üniversitelere devredilmesi, bu alandaki dönüşümün en kritik dönüm noktalarından biridir. YÖK ve

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yapılan düzenlemelerle öğretmenlik mesleği stratejik bir konumda değerlendirilmiştir. Türkiye’de öğretmen yetiştirme süreci, tarihsel ve yapısal değişimlerle şekillenerek bugünkü halini almıştır. Bu süreçte, üniversite ve bölüm seçiminin önemi giderek artmıştır. Öğretmenlikte üniversite ve bölüm seçimi, hem öğretmen adayının mesleki yeterliliğini hem de kariyer fırsatlarını belirleyen kritik bir adımdır. Doğru seçim yapan öğretmen adayları, mezuniyet sonrasında daha nitelikli eğitim sunabilir, mesleki tatmin ve başarı elde edebilirler. Sosyal bilgiler öğretmenliği ise yalnızca bir meslek tercihi değildir; aynı zamanda bireyin öğretmenlik değerleri ve sosyal bilimlere olan ilgisiyle de doğrudan ilişkilidir. Sosyal bilgiler öğretmenliği, öğrencilerine toplumun tarihini, coğrafyasını ve sosyal yapısını öğretmeyi amaçlayan önemli bir öğretmenlik alanıdır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin meslek kimliği, öğrencilerin toplumsal sorunlara duyarlılık geliştirmelerine ve çözüm üretmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda insan hakları, demokrasi, barış, sürdürülebilirlik ve küresel sorumluluk gibi evrensel değerlere de rehberlik etmesi beklenir. Bu meslek grubu; öğrencilerin sosyal bilinçlerini geliştirmek, yurttaşlık değerlerini kazandırmak ve küresel farkındalıklarını artırmak gibi önemli işlevler üstlenmektedir. Sosyal bilgiler alanında eğitilmiş, değerlere bağlı, etkili öğretim becerilerine sahip ve sürekli kendini geliştiren öğretmenler, meslek kimliklerini güçlendirerek öğrencilerine anlamlı öğrenme deneyimleri sunabilir. Günümüzde eğitim fakülteleri, dijital dönüşüm ve 21. yüzyıl becerilerinin gerektirdiği yeni nesil öğretmenleri yetiştirme görevini üstlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın (2024) strateji belgelerinde de vurgulandığı üzere, öğretmenlerden artık yalnızca alan bilgisi değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve iş birliği becerilerini de öğrencilerine kazandırmaları beklenmektedir. Eğitim fakültelerinin bulunduğu üniversiteler, öğretmen adaylarına hem akademik bilgi hem de sınıf yönetimi ve uygulamalı deneyimler sunarak mesleğe daha hazır bireyler yetiştirir. Üniversitelerin akademik kadrosu, araştırma olanakları, staj ve proje fırsatları gibi unsurlar, öğretmen adaylarının mesleki gelişiminde belirleyici rol oynar. Türkiye’de eğitim alanında köklü ve öncü kurumlardan biri olan Gazi Üniversitesi, özellikle Eğitim Fakültesi ile hem akademik hem de pedagojik açıdan ön plana çıkmaktadır. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, köklü tarihi, deneyimli akademik kadrosu ve uygulamalı eğitim programlarıyla öğrencilere teorik bilginin yanı sıra, öğretim ortamlarında uygulama yapma fırsatı da tanımaktadır. Öğrencilerin

öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki faktörlerin dikkatlice ve derinlemesine incelenmesi gerekmektedir (Kılcan, Keçe, Çepni, & Kılınç, 2014). Dolayısıyla öğrencilerin bu fakülteyi tercih etme nedenleri yalnızca akademik kalite ile sınırlı kalmayıp, kişisel ve mesleki gelişimlerine sağladığı katkılarla da ilişkilidir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği programı, bireylerin toplumsal yaşamı anlamlandırma, demokratik değerleri içselleştirme ve aktif vatandaşlık bilinci geliştirme süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu makalede, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı tercihlerini etkileyen bireysel, toplumsal ve yapısal faktörler kapsamlı bir biçimde ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma, mevcut literatürde öğretmen adaylarının tercih süreçlerini inceleyen çalışmalardan farklı olarak, fenomenolojik bir yaklaşımla öğrencilerin yaşanmış deneyimlerine odaklanmakta ve Gazi Üniversitesi gibi köklü bir kurumun tercih edilme nedenlerini derinlemesine analiz etmektedir. Çalışmanın özgün katkısı, sosyal bilgiler öğretmenliği özelinde hem üniversite hem de bölüm tercihlerini etkileyen faktörleri bütüncül bir perspektifle ele alması ve öğrencilerin tercih süreçlerindeki ikilemleri ortaya koymasıdır. Bu yönüyle çalışma, öğretmen adaylarının meslek seçim süreçlerini anlamada ve eğitim politikalarına yön vermede önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına yerleşen öğrencilerin üniversite ve bölüm ya da program tercihlerinde etkili olan faktörleri ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin Gazi Üniversitesi'ni tercih etme nedenleri nelerdir?

2. Alternatif üniversite tercihleri nelerdir?

3. Sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme nedenleri nelerdir?

4. Alternatif bölüm ya da program tercihleri nelerdir?

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına devam eden 1. sınıf öğrencilerinin hem üniversiteyi hem de bölümü tercih etme sebeplerini belirlemek

amacıyla nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, incelediği probleme ilişkin sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan bir yöntem olarak ifade edilebilir (Klenke, 2016). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik desen seçiminin temel gerekçesi, öğrencilerin üniversite ve bölüm tercih süreçlerindeki yaşanmış deneyimlerinin özüne ulaşmak ve bu deneyimlerin anlamını derinlemesine anlamaktır. Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerinin ortak anlamını keşfetmeyi amaçlar (Creswell & Creswell, 2021). Bu çalışmada "tercih süreci" olgusu, katılımcıların bu süreci nasıl deneyimledikleri ve bu deneyime nasıl anlam verdikleri açısından incelenmiştir. Nitel araştırma, genellikle derinlemesine anlayış elde etmek, fenomenleri açıklamak ve katılımcıların deneyimlerini anlamak amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2024). Fenomenolojik araştırmaların amacı, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmaksızın var olan durumu olduğu gibi ortaya koymaktır. Fenomenoloji çalışmalarının tercih edilmesinin bir diğer sebebi de genellikle karmaşık sosyal fenomenler hakkında içgörü sağlamak ve araştırmacının “neden?” ve “nasıl?” sorularına yanıt bulmaktır (Güzel, Yıldırım ve Taşpınar, 2023).

1.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde öğrenimine devam eden Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak 35 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması olarak ifade edilebilir. Burada söz edilen ölçüt araştırmacı tarafından oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 120). Bu çalışmada belirlenen ölçüt, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 1. sınıf öğrencisi olmaktadır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilen ve 4 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Sosyal bilimlerde görüşme en yaygın yöntem olarak değerlendirilmektedir çünkü bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikayetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede etkili bir yöntemdir

(Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 127). Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, farklı üniversitelerin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan 3 alan uzmanından görüş alınarak geliştirilmiştir. İlk aşamada araştırmacı tarafından 8 sorudan oluşan bir taslak form hazırlanmış ve gerekçeleri ile birlikte alan uzmanlarına sunulmuştur. Uzmanlar maddeleri uygun/uygun değil şeklinde değerlendirmiş ve her bir madde açısından %70 ve üzerinde "uygun" değerlendirmesi alan 4 madde ile form nihai halini almıştır. Son hali, Türkçe dil uzmanına sunulmuş, dil ve anlatım yönünden incelenmesi talep edilmiş ve görüşü alınmıştır.

1.4. Verilerin Toplanması

Fenomenoloji deseninde, örneklemdaki bireylerle genellikle birebir mülakat yapılması ve açık uçlu sorular sorulması yaygındır (Karagöz, 2021, s. 913). Çünkü fenomenolojik yaklaşım, etkili, duygusal ve sıklıkla yoğun insan deneyimlerini çalışmak için uygundur (Merriam, 2018, s.26). Creswell ve Creswell'in (2021) nitel araştırmalarda uyulması gereken etik kurallara yönelik önerileri doğrultusunda, katılımcılar görüşme öncesinde ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmiş ve araştırmacı tarafından görüşmeye davet edilmiştir. Gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrenciler ile görüşme planı hazırlanmış ve ilgili tarih ve saatte görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydı cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Katılımcılardan ses kaydı için izin alınmış ve kayıtların yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağı, kişisel bilgilerin gizli tutulacağı konusunda güvence verilmiştir. Görüşme sırasında araştırmacı tarafından ayrıca notlar da alınmıştır. Görüşmeler 11 gün içerisinde tamamlanmış ve ortalama 18 dakika sürmüştür. Görüşme sonrasında ses kayıtları yazıya aktarılmış ve katılımcı doğrulaması için ilgili öğrencilere sunulmuştur. Katılımcılar kendi ifadelerini inceleyerek onaylamış ve böylece verilerin doğruluğu teyit edilmiştir.

1.5. Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen ham veriler, birer gün arayla araştırmacı tarafından 3 kez okunmuş ve verilere hâkim olunmaya çalışılmıştır. Araştırmada nitel veri çözümlene yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, belirli bir konu kapsamında yapılmış, yayınlanmış veya yayınlanmamış tüm çalışmaların eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir şekilde sistematik olarak değerlendirilmesini içeren bir yöntemdir (Lin,

Lin ve Tsai, 2014). İçerik analizi, insanların yazdıklarının ve söylediklerinin nicelleştirilmesi, sayısallaştırılması süreci olarak tarif edilebilir (Alanka, 2024). İçerik analizi süreci şu aşamalarda gerçekleştirilmiştir: İlk olarak, görüşme metinleri satır satır okunarak anlamlı ifadeler tespit edilmiştir. Bu ifadeler kodlanmış ve benzer kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Kategoriler arasındaki ilişkiler incelenerek temalar belirlenmiştir. Fenomenolojik yaklaşımın gereği olarak, katılımcıların tercih sürecine ilişkin deneyimlerinin ortak noktaları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda katılımcıların ifadeleri gruplaştırılmış ve gruplar tablollaştırılırken yüzdelik ifadelerden yararlanılmıştır. İçerik analizi sonucunda ulaşılan bulgular betimsel olarak sunulmuştur. Betimsel analizde ise temel amaç, elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 243). İçerik analizi gerçekleştirildikten sonra ulaşılan tema ve kodlar bir araya getirilerek, nitel çalışmalar konusunda deneyimli bir araştırmacı ile paylaşılmıştır. İki araştırmacının ulaştığı tema ve kodlar arasındaki benzer ve farklı yönler üzerinde çalışılarak nihai kod ve temalara ulaşılmıştır. İki araştırmacı arasındaki tutarlılık %89 olarak gerçekleşmiştir.

1.6. Güvenilirlik ve Geçerlik

Nitel araştırmalarda güvenilirlik ve geçerliğin sağlanması için farklı yöntemler kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 289). Araştırmada iç geçerliği (inandırıcılık) sağlamak amacıyla katılımcı teyidi ve uzun süreli etkileşim yöntemlerinden yararlanılmıştır. Görüşme öncesinde detaylı bilgilendirme yapılmış ve görüşmeler mümkün olduğunca uzun süreye yayılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca görüşme metinleri, teyit edilmesi için görüşme sonrasında katılımcılara sunulmuş ve eklemek ya da çıkarmak istedikleri noktaları belirtmeleri istenmiştir (Himmetoğlu ve Aksoy, 2025). Katılımcılardan hiçbiri görüşme metinlerine müdahale etmemiş ve görüşlerini teyit etmişlerdir. Dış geçerlik (aktarılabirlik), nitel bir araştırmada izlenen adımların başka çalışmalarda da izlenmesine olanak tanınması için gerçekleştirilen bir yöntem olarak tanımlanabilir (Başkale, 2016). Bu çalışmada aktarılabirliğin sağlanması için ayrıntılı betimlemeden yararlanılmıştır. Bu kapsamda araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde betimlenmiş, özellikle katılımcıların belirlenmesi ve veri toplamada izlenen mantıksal yol detaylı bir şekilde açıklanarak sunulmuştur. Güvenirliğin (tutarlılık) sağlanması için tutarlık incelemesi yönteminden yararlanılmış (Çepni

Aydın, & Kılınç, 2018) ve nitel araştırmaları bulunan bir öğretim üyesine, yapılan araştırmanın detayları açıklanarak, araştırmayı bütünlük ve uyum açısından incelemesi talep edilmiştir. Alan uzmanı tarafından gerçekleştirilen tutarlılık incelemesi sonucunda, araştırmanın bir bütün olarak tutarlı bir görünüm sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Son aşamada teyit edilebilirliğin sağlanması için veriler kayıt altına alınmıştır.

2.Bulgular

Elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda, araştırma bulguları dört temel boyut altında toplanmıştır: Bunlar, 1) “Gazi Üniversitesi’ni tercih ettim, çünkü...”, 2) “Gazi Üniversitesi’nden başka bir üniversite tercihim olsaydı...”, 3) “Sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih ettim, çünkü...”, ve 4) “Sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir tercihim olsaydı...” şeklindedir.

Araştırmanın bulgular kısmı raporlaştırılırken, katılımcıların her bir soruya ilişkin ifadeleri kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş; bu kodlamalar ve onlardan yola çıkılarak oluşturulan kategoriler arasındaki ilişki, şekiller halinde sunulmuştur (Çepni vd., 2018). Aşağıda, ulaşılan her bir boyuta ilişkin kategoriler ve bu kategorileri oluşturan kodlamalar, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur. Katılımcı ifadeleri sunulurken K1, K2, K3... şeklinde kodlamalar kullanılmıştır.

2.1. Birinci Boyut: Gazi Üniversitesi’ni Tercih Ettim, Çünkü...

Katılımcıların “Gazi Üniversitesi’ni tercih ettim, çünkü” boyutuna ilişkin belirttikleri görüşleri ve görüş oranları (%) Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil 1’e göre katılımcıların, “Gazi Üniversitesi’ni tercih ettim, çünkü...” boyutuna ilişkin ifade ettikleri görüşlerin toplam beş başlık altında toplandığı görölmektedir. Buna göre katılımcılar Gazi Üniversitesi’ni tercih ettim, çünkü “En iyi eğitim fakültesi”, “Köklü bir üniversite”, “Yaşadığım şehirde”, “Öğretmen etkisi” ve “Kaliteli eğitim beklentisi” olarak nitelendirmektedirler.

Şekil 1. Gazi Üniversitesi'ni Tercih Ettim, Çünkü...” Boyutuna İlişkin Katılımcı Görüşleri ve İfade Sıklıkları (%)

En İyi Eğitim Fakültesi

Katılımcıların %34’ü (n=12) Gazi Eğitim Fakültesi’ni tercih etme sebebini ifade ederken Türkiye’nin en iyi eğitim fakültesi vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Öğretmenlik okuyacağım için Türkiye’de en iyi eğitim fakültesi unvanına sahip olduğu için Gazi’yi seçtim.” (K1) ve “Eğitim fakültesinde en iyi olduğu söylentileri ve yaptığım araştırmalarda en yüksek puanla sosyal bilgiler öğretmenliği olan üniversite olduğu için tercih ettim. Aynı zamanda ders veren hocaların fazlalığı ve unvanlarının yüksek olması beni Gazi Üniversitesi’ne yönlendirmiş oldu.” (K27) şeklindeki ifadeleri ile desteklenmektedir. Örnek verilen ifadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi’ni tercih etmelerinde, Gazi Eğitim Fakültesi’nin Türkiye’nin en iyi eğitim fakültesi olma düşüncesi, öğretim üyesi kadrosunun zengin olması, puanının diğer üniversitelerden yüksek olması gibi faktörlerin etkili olduğu değerlendirilebilir.

Köklü Bir Üniversite

Katılımcıların %29’u (n=10), Gazi Üniversitesi’ni tercih etme sebebini ifade ederken Gazi Üniversitesi’nin köklü bir kurum olduğu vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “İlk eğitim fakültesinin Gazi’de kurulmuş olması, köklü olup Türkiye’nin en iyi üniversiteleri arasında gösterilmesi...” (K13) ve “Gazi Üniversitesi köklü bir üniversite olduğu için tercih ettim...” (K35) şeklindeki ifadeleri ile

katılımcıların Gazi Üniversitesi'ni tercih etmelerinde kurumsal itibar ve tarihsel geçmişin öğrenci tercihlerinde önemli bir yer tuttuğuna işaret etmektedir.

Yaşadığım Şehirde

Katılımcıların %20'si (n=7), Gazi Üniversitesi'ni tercih etme sebebini ifade ederken Gazi Üniversitesi'nin yaşadıkları şehirde (Ankara) olduğu vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Özel bir sebebi yok ailem farklı bir şehre göndermek istemedi. Ankara’da yaşadığımız için Gazi Üniversite’sini tercih ettim. Diğer üniversiteleri de yazdım ama Gazi geldi.” (K3) ve “Ankara’da olduğu için. Ben Ankara’da yaşıyorum ve dışarıyı tercih etmedim.” (K22) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'ni tercih etmelerinde, Ankara’da yaşıyor olmaları ve Ankara dışına çıkmak istemedikleri etkili olmuştur değerlendirmesi yapılabilir.

Öğretmen Etkisi

Katılımcıların %11'i (n=4), Gazi Üniversitesi'ni tercih etme sebebini ifade ederken öğretmen etkisi vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Lisedeki en sevdiğim öğretmen Gazi mezunu. Onun Ankara sevdası ve sürekli Gazi Eğitim Fakültesi’ni övmesi beni meraklandırdı. Ben de Gazi’de okumak istedim.” (K21) ve “Ailem lise öğretmenimin etkisi ile Gazi Üniversitesi’ni tercih etmemi istedi. Öğretmenim de Gazi Eğitim mezunu. Öğretmenim Gazi’nin bizim için en iyi üniversite olduğunu söylemişti.” (K31) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'ni tercih etmelerinde, rol modellerin ve meslektaş tavsiyelerinin önemini vurgulamaktadır.

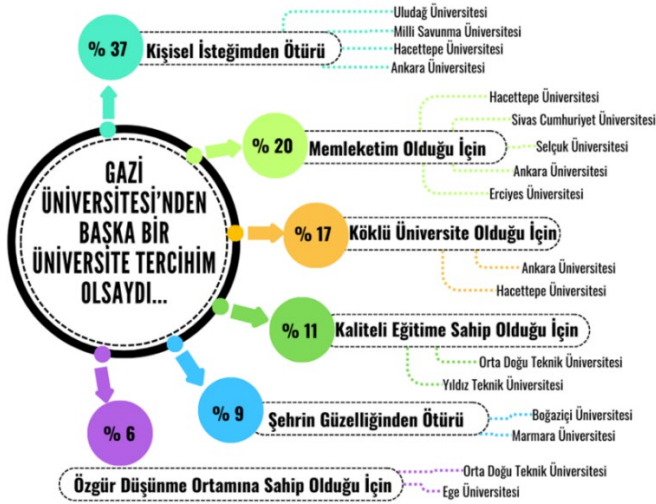
Kaliteli Eğitim Beklentisi

Katılımcıların %6'sı (n=2), Gazi Üniversitesi'ni tercih etme sebebini ifade ederken Gazi Üniversitesi'nden kaliteli bir eğitim bekledikleri vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Üniversitemizin eğitim kalitesi yüksek, akademisyenler etkili isimler. Bu yüzden aslında kaliteli bir eğitim görmek için Gazi’ye geldim diyebilirim.” (K9) ve “Ben eğitim kalitesinin farkındalığı ile tercih ettim. Eğitimin sunduğu imkanlar ile kendimi öğretmenlikte daha çok geliştirme imkânı bulacağımı düşünerek geldim.” (K10)) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak

katılımcıların Gazi Üniversitesi'ni tercih etmelerinde kaliteli eğitim alma beklentilerinin etkili olduğu söylenebilir.

2.2. İkinci Boyut: Gazi Üniversitesi'nden Başka Bir Üniversite Tercihim Olsaydı...

Katılımcıların “Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversite tercihim olsaydı” boyutuna ilişkin belirttikleri görüşleri ve görüş oranları (%) Şekil 2’de verilmiştir. Şekil 2’ye göre katılımcıların, Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversite tercihim olsaydı boyutuna ilişkin ifade ettikleri görüşlerin toplam altı başlık altında toplandığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversite tercihim olsaydı boyutunu “Kişisel isteğimden ötürü”, “Memleketim olduğu için”, “Köklü üniversite olduğu için”, “Kaliteli eğitime sahip olduğu için”, “Şehrin güzelliğinden ötürü” ve “Özgür düşünme ortamına sahip olduğu için” olarak nitelendirmektedirler. Ayrıca katılımcılar tercih sebepleri ile birlikte üniversite de belirtmişlerdir. Bunlar da sebeplerine göre gruplandırılarak Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Gazi Üniversitesi'nden Başka Bir Üniversite Tercihim Olsaydı ...” Boyutuna İlişkin Katılımcı Görüşleri ve İfade Sıklıkları (%)

Kişisel İsteğimden Ötürü

Katılımcıların %37'si (n=13), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “kişisel istek” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Milli Savunma Üniversitesi'ni tercih ederdim. Askerlik mesleği kutsal bir meslek ve ben bunun için yaşıyorum. İlgim var diyebilirim.” (K4) ve “Ankara Üniversitesi'ni tercih ederdim. Taban puanı uygun olan bir bölüm yazardım özel bir sebebi yok tamamen kişisel isteğim.” (K28) şeklindeki ifadeleri ile özetlenebilir. Katılımcılar, kişisel istekleri doğrultusunda Uludağ Üniversitesi, Milli Savunma Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'ni belirtmiştir.

Memleketim Olduğu İçin

Katılımcıların %20'si (n=7), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “memleket” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Selçuk Üniversitesi'ni tercih ederdim. Bölüm aynı olurdu. Aileme yakın olmak için bu üniversiteyi tercih ederdim.” (K16) ve “Ankara Üniversitesi'ni tercih ederdim. Gazi'den sonra evime en yakın üniversite Ankara Üniversitesi. Başka bir sebebi yok yani” (K31) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi ve o üniversiteden bir bölümü tercih etme sebebini memleket olarak nitelendirdikleri ifade edilebilir. Katılımcılar memleket faktörü ile Hacettepe Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi'nden çeşitli bölümler tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir.

Köklü Üniversite Olduğu İçin

Katılımcıların %17'si (n=6), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “köklü üniversite” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Ankara Üniversitesi ya da Hacettepe Üniversitesi olabilirdi. Bu üniversitelerin köklü bir geçmişi var. Benim istediğim bölümler dahilinde de iyi durumdaydı. Tercihlerimde de Gazi'den öndeydi ama tekrar tercih yapacak olsam bu üniversitelere gitmek isterim.” (K2) ve “Kesinlikle Ankara Üniversitesi'ni tercih ederdim. Bir kere Gazi'den daha köklü bir üniversite. Cumhuriyetimizin ilk üniversitesi” (K24) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi ve o üniversiteden bir bölümü tercih etme sebebini “köklü üniversite” olarak nitelendirdikleri ifade edilebilir. Katılımcılar köklü üniversite faktörü ile Hacettepe

Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nden çeşitli bölümler tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir.

Kaliteli Eğitime Sahip Olduğu İçin

Katılımcıların %11'i (n=4), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “kaliteli eğitim” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Kesinlikle Yıldız Teknik Üniversitesi'ni tercih ederdim. Orada okuyan arkadaşım var. Oranın eğitimi kaliteli ve daha üst düzey eğitimi olduğunu düşünüyorum. Aynı bölümü yazardım ama” (K30) ve “ODTÜ kesinlikle. Eğitim kalitesi çok yüksek. ODTÜ tarih olabilirdi ve mezun olunca da ODTÜ etiketi olurdu.” (K34) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi ve o üniversiteden bir bölümü tercih etme sebebini “kaliteli eğitim” olarak nitelendirdikleri ifade edilebilir. Katılımcılar kaliteli eğitim faktörü ile Yıldız Teknik Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden çeşitli bölümler tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir.

Şehrin Güzelliğinden Ötürü

Katılımcıların %9'u (n=3), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “şehir güzelliği” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Marmara Üniversitesi'ni yazardım kesinlikle. İstanbul gibi güzel bir şehirde okumak isterdim bölüm fark etmez.” (K12) ve “Boğaziçi Üniversitesi'nden bir bölüm yazardım. Gerçi gelmezdi ama öyle bir ihtimal olsa yazardım. Sebebi ise deniz gören ve İstanbul'da bulunan bir üniversite olması ön plandadır.” (K20) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi ve o üniversiteden bir bölümü tercih etme sebebini üniversitelerin bulunduğu şehrin güzelliği olarak nitelendirdikleri ifade edilebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların “şehir güzelliği vurgusu” ile İstanbul'da bulunan üniversiteleri tercih etme isteğine sahip oldukları yorumu yapılabilir.

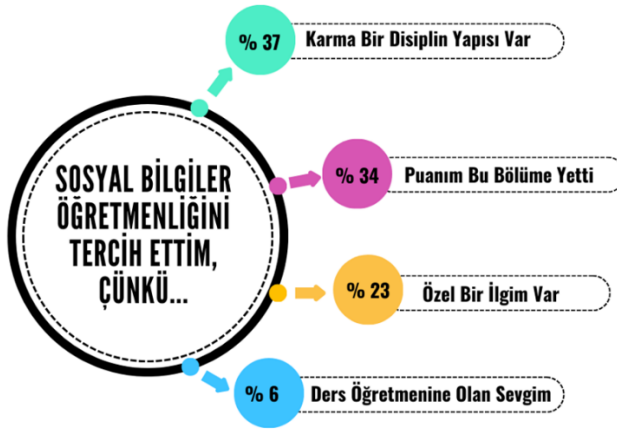
Özgür Düşünme Ortamına Sahip Olduğu İçin

Katılımcıların %6'sı (n=2), Gazi Üniversitesi'nden başka bir üniversiteyi tercih etme sebebini ifade ederken “özgür düşünme” ortamı vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Özgür düşünme ortamı olduğu için ODTÜ tercihim olurdu. Orada insanlar birbirine daha saygılı.

Gazi’de ise durum biraz farklı. Bölüm ODTÜ tarih olabilirdi mesela.” (K11) ve “Mesela Ege Üniversitesi olabilirdi. İnsanlar tarafından sevilen bir üniversite orası. Ayrıca siyasi sebeplerle bunu söylüyorum orada ortam daha özgür. Fikirler daha rahat ifade edilebiliyormuş.” (K32) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. İfadelerden yola çıkılarak katılımcıların Gazi Üniversitesi’nden başka bir üniversiteyi ve o üniversiteden bir bölümü tercih etme sebebini “özgür düşünme ortamı” olarak nitelendirdikleri ifade edilebilir.

2.3. Üçüncü Boyut: Sosyal Bilgiler Öğretmenliğini Tercih Ettim, Çünkü...

Katılımcıların “sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih ettim, çünkü” boyutuna ilişkin belirttikleri görüşleri ve görüş oranları (%) Şekil 3’te belirtilmiştir. Şekil 3’e göre katılımcıların, “sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih ettim, çünkü” boyutuna ilişkin ifade ettikleri görüşlerin toplam dört başlık altında toplandığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar “sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih ettim, çünkü” boyutunu “Karma bir disiplin yapısı var”, “Puanım bu bölüme yetti”, “Özel bir ilgim var” ve “Ders öğretmenine olan sevgim”, olarak nitelendirmektedirler.

Şekil 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenliğini Tercih Ettim, Çünkü...” Boyutuna İlişkin katılımcı Görüşleri ve İfade Sıklıkları (%)

Karma Bir Disiplin Yapısı Var

Katılımcıların %37’si (n=13) sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme sebebini ifade ederken sosyal bilgilerin “karma disiplin yapısı” vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Sosyal bilgiler dersi hem

tarih hem coğrafya hem de vatandaşlık gibi birçok bölümü içinde barındırmaktadır. Bu yüzden tercih ettim” (K8) ve “Sevdiğim pek çok alan sosyal bilgilerin ilgilendiği alanlardır. Tarih, coğrafya, sosyoloji vb. Bu yüzden tercihim sosyal bilgiler oldu.” (K14) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etmelerinde, sosyal bilgiler alanının farklı disiplinlerden beslenmesi faktörünün etkili olduğu değerlendirilebilir.

Puanım Bu Bölüme Yetti

Katılımcıların %34’ü (n=12) sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme sebebini ifade ederken “sınav puanı” vurgusu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Aslında ilk hedefim sosyal bilgiler öğretmenliği değildi ama şu an okumaktan keyif alıyorum. YKS puanım bu bölüme yettiği için geldim.” (K5) ve “Sıralamam bu bölüme yetti okul öncesi ya da Türkçe öğretmenliği istiyordum. O bölümlere sıralamam yetmeyince mecburen sosyal bilgiler öğretmenliğine geldim.” (K15) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etmelerinde, Yükseköğretim Kurumları Sınavı’ndan (YKS) aldıkları puan faktörünün etkili olduğu değerlendirilebilir.

Özel Bir İlgim Var

Katılımcıların %23’ü (n=8) sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme sebebini ifade ederken “ilgi vurgusu” yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Diğer öğretmenlik dallarından bana en yakın, ilgi alanıma en yakın olan bölüm sosyal bilgiler öğretmenliği.” (K18) ve “Ortaokulda sosyal bilgiler dersini seviyordum ve sınavlarımdan yüksek puan alıyordum. İlgim ve merakım sosyal bilgilerde uyduğunda tercih ettim.” (K26) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etmelerinde, kişisel fikirlerinin ve özel ilgilerinin etkili olduğu değerlendirilebilir.

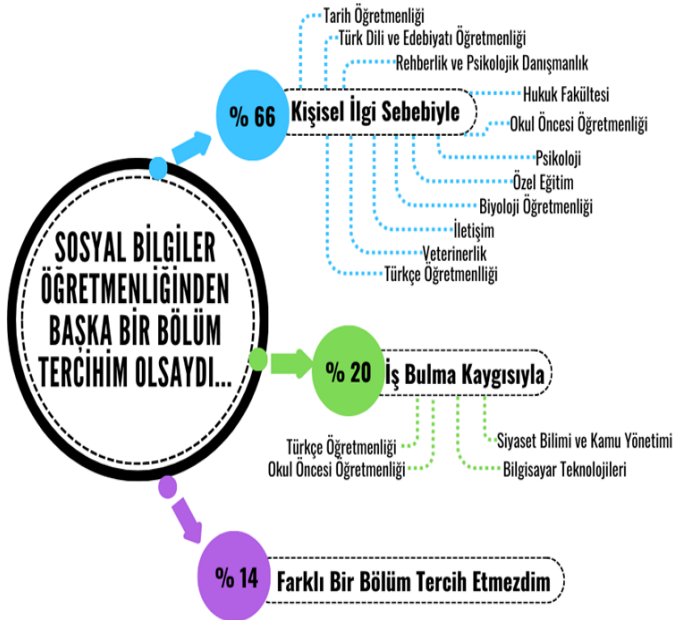
Ders Öğretmenine Olan Sevgim

Katılımcıların %6’sı (n=2) sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme sebebini ifade ederken “ilgi vurgusu” yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Ortaokulda sosyal bilgiler öğretmenimi çok sevmiştim hala da seviyorum ve onun gibi bir öğretmen olmak istiyorum. Tercihimin en önemli sebebi bu diyebilirim.” (K1) ve “Ortaokulda ders

öğretmeni bu dersi sevmeme vesile oldu. Öğretmenimi çok sevmiştim ilgili iyi bir öğretmendi. Dersi de çok sevdim hep başarılı oldum. Onun için bu bölümü tercih ettim.” (K21) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların bir kısmı için sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etmelerinde, ders öğretmenlerine duyulan sevginin etkili olduğu değerlendirilebilir.

2.4. Dördüncü Boyut: Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden Başka Bir Bölüm Tercihim Olsaydı...

Katılımcıların “Sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercihim olsaydı” boyutuna ilişkin belirttikleri görüşleri ve görüş oranları (%) Şekil 4’te belirtilmiştir. Şekil 4’e göre katılımcıların, sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercihim olsaydı boyutuna ilişkin ifade ettikleri görüşlerin toplam üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercihim olsaydı” boyutunu “Kişisel ilgi sebebiyle”, “İş bulma kaygısıyla” ve “Farklı bir bölüm tercih etmezdim” olarak nitelendirmektedirler.

Şekil4. *Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden Başka Bir Bölüm Tercihim Olsaydı...*” Boyutuna İlişkin Katılımcı Görüşleri ve İfade Sıklıkları (%)

Kişisel İlgisi Sebebiyle

Katılımcıların %66’sı (n=23) “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etme sebebini” ifade ederken “kişisel ilgi” vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Hukuk okumak isterdim, küçüklüğümden beri hep avukat olmak istemişimdir ama başaramadım.” (K25) ve “Önceliğim kesinlikle sosyal bilgiler öğretmenliği değildi. Puanım yüksek olsaydı başka bir bölüm tercih ederdim. Özel eğitim gibi.” (K33) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların önemli bir kısmı “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etseydim” boyutuna ilişkin “kişisel ilgi” vurgusu yapmış ve çeşitli öğretmenlik bölümleri ile hukuk, psikoloji, iletişim ve veterinerlik gibi bölümleri tercih etme isteklerini beyan etmişlerdir.

İş Bulma Kaygısıyla

Katılımcıların %20’si (n=7) “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etme sebebini” ifade ederken “iş bulma kaygısı” vurgusunu yapmıştır. Bu durum katılımcıların “Türkçe öğretmenliği olabilirdi. Sosyal bilgilerde atanmak zor hatta imkânsız gibi bir şey. Türkçede iş bulmak daha kolay hem özel sektörde hem de devlete atanma noktasında Türkçe öğretmenliği sosyal bilgilerden avantajlı.” (K19) ve “Kesinlikle okul öncesi öğretmenliği yazardım. Özel bir sebebi de yok yani iş bulmak daha kolay bence.” (K29) şeklindeki ifadeleri ile özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların bir kısmı “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etseydim” boyutuna ilişkin “iş bulma kaygısı” vurgusu yapmış ve çeşitli öğretmenlik bölümleri ile siyaset bilimi ve kamu yönetimi ve bilgisayar teknolojileri gibi bölümleri tercih etme isteklerini beyan etmişlerdir.

Farklı Bir Bölüm Tercih Etmezdim

Katılımcıların %14’ü (n=5) “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etmezdim” cevabını vermiştir. Bu durum katılımcıların “Bilinçli bir şekilde yazdım severek ve isteyerek geldim mutlu bir şekilde de öğrencilik yaşıyorum. Başka bir bölüm tercih etmezdim.” (K6) ve “Okuduğum bölümde mutluyum ben geleceğe yönelik hayalleri var. İyi bir sosyal bilgiler öğretmeni olacağım.” (K33)

şeklindeki ifadeleri ile özetlenebilir. Örnek verilen ifadelerin tamamından yola çıkılarak katılımcıların bir kısmı “sosyal bilgiler öğretmenliğinden başka bir bölüm tercih etseydim” boyutuna ilişkin olarak “farklı bir bölüm tercih etmezdim” cevabını vermiştir.

3.Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin hem üniversiteyi hem de bu öğretmenlik programını tercih etme nedenlerini derinlemesine incelemek ve bu süreçte etkili olan faktörleri ortaya koymaktır. Fenomenolojik desenle yürütülen bu nitel çalışmanın bulguları, dört ana boyut altında toplanmış ve her bir boyut katılımcıların doğrudan ifadeleriyle desteklenmiştir. Bu bölümde, elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlar ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve bu doğrultuda öneriler sunulmuştur.

3.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bulguları, öğrencilerin üniversite ve bölüm tercihlerinde birbirinden farklı ve çok boyutlu gerekçelere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Üniversite Tercihine İlişkin Sonuç ve Tartışma:

Öğrencilerin Gazi Üniversitesi'ni tercih etme nedenleri incelendiğinde, en baskın faktörlerin "en iyi eğitim fakültesi" (%34) ve "köklü bir üniversite" (%29) olma algısı olduğu görülmüştür. Bu sonuç, öğrencilerin yükseköğretim kurumu seçimlerinde, kurumun itibarına, tarihsel geçmişine ve akademik prestijine büyük önem verdiğini göstermektedir. Öğrenciler, Gazi Eğitim Fakültesi'nin "en iyi" olarak markalaşmış imajından, zengin öğretim üyesi kadrosundan ve yüksek puanından güçlü bir şekilde etkilenmiştir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin önemli bir kısmı (%20) tercihlerini "yaşadığım şehirde" olmasına bağlamıştır. Bu durum, ailevi bağların, konfor alanından çıkmama isteğinin ve ekonomik kaygıların (yurt, ev masrafı vb.) üniversite tercihindeki belirleyiciliğine işaret etmektedir. Bu bulgu, Bora'nın (2021) eğitim fakültesi tercihlerini inceleyen çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Bora (2021), öğrencilerin eğitim fakültesini tercih ederken fakültenin bağlı bulunduğu üniversitenin imajını, kalite algısını ve kamuoyu algısını göz önünde aldıklarını tespit etmiştir. Mevcut çalışmada öğrencilerin "Türkiye'nin en iyi eğitim fakültesi" ve "köklü

bir üniversite" vurgularının Bora'nın bulgularını desteklediği görülmektedir.

Alternatif Üniversite Tercihlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma:

Öğrencilere Gazi Üniversitesi dışında bir tercih yapma fırsatı verildiğinde, cevaplar daha da çeşitlenmiştir. En yüksek orandaki gerekçe "kişisel istek" (%37) olarak öne çıkarken, bunu "memleket" (%20) ve yine "köklü üniversite" (%17) faktörleri izlemiştir. Bu bulgu, öğrencilerin aslında kişisel motivasyonlarının ve farklı tercihlere yönelik arzularının yüksek olduğunu, ancak sınav puanı, ailevi sebepler veya diğer pratik engeller nedeniyle bu isteklerini ikinci plana atabildiklerini düşündürmektedir. Üstün, Erkan ve Akman'ın (2004) "Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi" çalışmasında, tercih ettikleri üniversitenin ikametgâhlarına yakın olması gibi pratik sebepler belirten öğrencilerin mesleğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışmada da öğrencilerin "Ankara'da yaşadığımız için" ifadeleri, coğrafi yakınlığın pratik bir tercih sebebi olduğunu göstermektedir. Bu durum öğrencilerin idealindeki üniversite ortamına yönelik beklentilerini yansıtması açısından oldukça anlamlıdır. Ayrıca, azımsanmayacak bir oranda öğrenci (%6), "özgür düşünme ortamı" arayışı içinde olduğunu da göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin sadece akademik açıdan değil, aynı zamanda kampüs kültürü, sosyal ortam ve düşünce özgürlüğü gibi unsurları da tercih sebebi olarak görmüşlerdir.

Öğretmenlik programı Tercihine İlişkin Sonuç ve Tartışma:

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı tercih nedenleri incelendiğinde, iki zıt faktörün öne çıktığı görülmüştür: "karma bir disiplin yapısı var" (%37) ifadesi, öğrencilerin önemli bir kısmının bölümü bilinçli olarak, disiplinler arası yapısından dolayı seçtiğini göstermektedir. Bu sonuç, alanın doğasına uygun olup, öğrencilerin tarih, coğrafya, vatandaşlık gibi birçok alana olan ilgisini birleştiren bir yapı sunması açısından olumludur. Taş'ın (2012) araştırmasında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğini tercih eden adayların %55'inin bu mesleği sevdiği için tercih ettiği tespit edilmiştir. Gürbüz ve Kışoğlu'nun (2007) çalışmasında ise adayların %50'sinin öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih ettiği ortaya konulmuştur. Mevcut çalışmada "karma disiplin yapısı" (%37) ve "özel bir ilgim var" (%23) temaları, bu literatürle uyumlu sonuçlar göstermektedir. Duman'ın (2023) araştırması da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en çok Tarih ve Coğrafya alanlarına ilgi

duydıklarını ortaya koymuştur. Mevcut çalışmanın "karma disiplin yapısı" ve "özel bir ilgilim var" temaları, bu literatürle uyumludur. Ancak, katılımcıların büyük bir oranda (%34) öğrenci, tercih nedenini "puanım bu bölüme yetti" şeklinde belirtmiştir. Bu durum, öğretmenlik programlarına yerleşen öğrencilerin önemli bir bölümünün aslında birinci tercihlerinin bu bölüm olmadığını, mevcut puanlarına en uygun gelen seçeneği tercih etmek zorunda kaldıklarını ortaya koymaktadır.

Alternatif Bölüm Tercihlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma:

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%66), sosyal bilgiler öğretmenliği yerine "kişisel ilgi" duydukları farklı bölümleri (hukuk, psikoloji, diğer öğretmenlikler vb.) tercih edebileceklerini ifade etmiştir. Bu durum, bir önceki bulguyla paralellik göstermekte ve birçok öğrencinin "isteyerek" bu bölümde olmadığını teyit etmektedir. Ayrıca, öğrencilerin %20'si tercih sebebi olarak "iş bulma kaygısı"nı göstermiş ve atanma oranları daha yüksek olan Türkçe veya Okul Öncesi Öğretmenliği gibi farklı öğretmenlik programlarına yöneleceklerini belirtmiştir. Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım'ın (2007) çalışmasında, bireyin kendine uygun bir meslek seçmesi ve bu mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmesinin hem kendi mutluluğunu hem de toplumsal refahı artırıcı etkiye sahip olduğu vurgulanmıştır. Mevcut çalışmada öğrencilerin istihdam kaygıları, bu ideal durumdan sapmaları göstermektedir. Bu kaygı, öğretmen atama politikalarının ve sektördeki ihtiyacın, öğrenci tercihleri üzerinde doğrudan ve güçlü bir etkisinin olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir.

3.2.Öneriler

Elde edilen bulgular ve yapılan tartışmalar ışığında, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği gibi atanma oranı nispeten düşük olan branşların kontenjanları, MEB'in gerçek ve güncel öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak ve sektörle iş birliği içinde yeniden gözden geçirilmelidir. Açılan kontenjanlar ile istihdam olanakları arasında bir denge kurulması hem öğrencilerin iş kaygısını azaltacak hem de mesleğe olan motivasyonu artıracaktır.

2. Öğretmenlik programının "karma disiplin yapısı" bir güç olarak ön plana çıkarılmalıdır. MEB ve üniversiteler iş birliğiyle, sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu disiplinler arası bakış açısının, özel sektörde ve kamu kurumlarında (kültür, turizm, yerel yönetimler vb.) sunduğu

istihdam olanakları tanıtılmalıdır. Bu sayede, öğrencilerin iş kaygısı azaltılabilir ve ufukları genişletilebilir.

3. Üniversiteler, özellikle eğitim fakülteleri için tanıtım stratejilerini gözden geçirmelidir. Tanıtımlarda sadece akademik kadro ve fiziki imkânlar değil, aynı zamanda kampüs kültürü, öğrenci toplulukları ve özgür düşünme ortamı gibi unsurlara da yer verilmelidir.

4. Bu çalışma, birinci sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Öğrencilerin tercih nedenleri, mesleki algıları ve motivasyonlarının mezuniyete kadar nasıl bir değişim gösterdiğini inceleyen farklı çalışmalar yapılabilir.

5. Benzer bir araştırma, farklı üniversitelerdeki veya farklı öğretmenlik branşlarındaki öğrencilerle tekrarlanarak karşılaştırmalı sonuçlara ulaşılabilir.

6. Öğrenci tercihleri üzerinde aile, sosyo-ekonomik durum ve lise türü gibi değişkenlerin etkisini inceleyen nicel veya karma yöntemli araştırmalar yapılabilir.

7. Araştırma sonuçlarına dayanarak, öğretmen adaylarının tercih süreçlerinde bilinçli karar vermelerini sağlamak amacıyla lise düzeyinde kariyer rehberliği faaliyetlerinin artırılması ve eğitim fakültelerinin tanıtım faaliyetlerinde akademik kadro ve kurumsal imkanların daha görünür kılınması önerilmektedir

Yazar Katkısı:

Makale tek yazarlı olup bu yazarın katkısı %100'dür.

Etik Onay:

Bu çalışma, 09.04.2025 tarih ve E-77082166-604.01-1211418 sayılı etik kurul kararı ile onaylanmıştır (Araştırma Kod No: 2025-576).

Finansman:

Bu araştırma, kamu, ticari veya kâr amacı gütmeyen sektörlerdeki herhangi bir finansman kurumundan özel bir hibe almamıştır.

Çıkar Çatışması:

Yazar, bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

Akyüz, Y. (2022). *Türk eğitim tarihi* (30.baskı). Pegem Akademi.

- Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64–84. <https://izlik.org/JA92LL24LY>
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23–28.
- Bora, V. (2021). Eğitim fakültesi tercihini etkileyen faktörler: Eğitim fakültesi öğrencileri üzerine nitel bir çalışma. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmet bey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 65–71. <https://doi.org/10.47770/ukmead.930503>
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D., & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97. <https://izlik.org/JA59PD35HK>
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2024). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2021). *Araştırma tasarımı (nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çepni, O., Aydın, F., ve Kılınc, A. Ç. (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3, 436–450. <https://izlik.org/JA94MK54RT>
- Duman, P. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Ağrı ili örneği. *International Journal of Progression and Development in Education*, 1(1), 77-93. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7651497>
- Gürbüz, H., & Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71–83. <https://izlik.org/JA39WE74BA>
- Güzel, E., Güzel, D., Yıldırım, M., & Taşpınar, M. S. (2023). Öğretmenlerin örgütsel sessizlik algısının incelenmesi: Bir fenomenoloji çalışması. *International Social Sciences Journal*, 9(109), 6206–6212. <https://doi.org/10.29228/sss.68695>
- Himmetoğlu, İ., & Aksoy, B. (2025). Lise öğrencilerinin Türk dünyası farkındalıklarının oluşmasında Türk dünyası coğrafyası dersinin etkisi. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 55, 1–24. <https://doi.org/10.32003/igge.1616907>
- Karagöz, Y. (2021). *SPSS-AMOS-META uygulamalı nicel-nitel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Nobel Akademik Yayıncılık.

- Kılcan, B., Keçe, M., Çepni, O., & Kılınç, A. Ç. (2014). Prospective teachers' reasons for choosing teaching as a profession. *Kastamonu Education Journal*, 22(1), 69-80. <https://izlik.org/JA99CZ68NY>
- Klenke, K. (2016). *Qualitative research in the study of leadership*. Emerald Group Publishing Limited.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı: Kuramlar ve uygulamalar*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Lin, T. C., Lin, T. J. ve Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372. DOI: 10.1080/09500693.2013.864428
- Merriam, B. S. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber [Qualitative research: A guide to design and implementation]* (Çev. Ed: S. Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). 2024–2028 stratejik planı. <https://www.meb.gov.tr>
- Taş, M. Y. (2012). Demirci Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği adaylarının profili ve sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme nedenlerinin değerlendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 64–76. <https://izlik.org/JA36DF36JJ>
- Üstün, E., Erkan, S., Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, (2), 129–136.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

Purpose

This study aims to systematically analyze and classify the factors influencing the university and department choices of students admitted to the Social Studies Teacher Training program at Gazi University's Gazi Faculty of Education. The main objective is to contribute to the Turkish education sciences literature by deeply examining the motivational dynamics, institutional perceptions, and future expectations of prospective teachers in their choice processes using a phenomenological approach.

Method

The study adopted a phenomenological design from qualitative research methods. Data were collected from first-year students of the Social Studies Teacher Training program at Gazi University's Gazi Faculty of Education using a semi-structured interview form. The research population includes all first-year students continuing in this program in the 2024-2025 academic year, and the sample consists of 35 students selected on a voluntary participation basis. Each participant was systematically analyzed using a purposive sampling method in terms of their choice motivations, university perceptions, reasons for choosing a department, and alternative choices.

Findings

Among the 35 students analyzed, a distinct distribution was found regarding the reasons for choosing Gazi University: 12 students (34%) chose the institution because it is perceived as the "best faculty of education" and has a rich faculty staff; 10 students (29%) chose it because it is a well-established institution; and 7 students (20%) chose it because it is located in their city (Ankara). A dual structure emerged in the choice of the Social Studies Teacher Training program: 13 students (37%) consciously chose the program's mixed-discipline structure (History, Geography, Civics), while 12 students (34%) gave a pragmatic reason such as their exam score being sufficient for this program. 66% of the students indicated their personal areas of interest (Law, Psychology) as an alternative choice, while 20% indicated departments with high appointment rates (Turkish Language, Preschool Teacher Training).

Discussion

The findings show that student preferences have a multidimensional structure. In addition to institutional reputation and academic prestige, geographical proximity, economic concerns, and exam performance were found to play a decisive role. The dilemma in social studies teacher training preferences reflects the tension between conscious academic choice and pragmatic score suitability. This situation highlights the need to review teacher training policies.

Contribution

This article presents the first comprehensive phenomenological analysis of social studies teacher training preferences at Gazi University, revealing the complex structure of prospective teachers' decision-making processes. The study provides important data for understanding education faculty selection processes and developing education policies. It offers a methodological model for comparative education research applicable to similar programs in other universities.

Limitations

The research is limited to the Gazi University Social Studies Teacher Training program and does not reflect the situation in other universities. The study is limited to current students in the fall semester of the 2024-2025 academic year and does not offer a perspective. Similarly, only the opinions of first-year students were included, and the experiences of upper-year students were excluded.